

Kultur- og likestillingsdepartementet

HØRINGSNOTAT

**FORSLAG TIL LOV OM BEHANDLING AV
PERSONOPPLYSNINGER FOR ANTIDOPINGFORMÅL OG
VED MANIPULERING AV IDRETTSKONKURRANSER.**

Høringsfrist 23. september 2022

Innhold

1.	Innledning og oversikt over høringsnotatet	4
1.1	Innledning.....	4
1.2	Høringsnotatets hovedinnhold.....	4
2.	Bakgrunn.....	4
2.1	Innledning.....	4
2.2	EUs personvernforordning og Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)	5
2.3	Personopplysningsloven (2000) og tillatelser fra Datatilsynet.....	6
2.4	Behandling av personopplysninger i antidopingarbeid.....	6
2.4.1	Bakgrunn.....	6
2.4.2	Nærmere om idrettens antidopingarbeid	6
2.4.3	Når og hvordan behandles personopplysninger	8
2.4.4	Hvem behandles det opplysninger om?.....	10
2.4.5	Hvilke type opplysninger skal behandles?.....	11
2.5	Manipulering idrettskonkurranser	12
2.5.1	Bakgrunn.....	12
2.5.2	Når og hvordan behandles personopplysninger	12
2.5.3	Hvem behandles det personopplysninger om	13
2.5.4	Hvilke opplysninger skal behandles.....	13
2.6	Nytt rettsgrunnlag	13
3.	Gjeldende rett.....	14
3.1	Innledning.....	14
3.2	Grunnloven og internasjonale forpliktelser	14
3.2.1	Generelt.....	14
3.2.2	Grunnloven.....	16
3.2.3	EMK.....	16
3.3	Personopplysningsloven og EUs personvernforordning	17
3.3.1	Generelt.....	17
3.3.2	Grunnprinsipper for behandling av personopplysninger	18
3.3.3	Krav om behandlingsgrunnlag.....	18
3.3.4	Formål med behandlingen	20
3.3.5	Behandlingsansvarlig.....	20

3.4	Overgangsregler om behandling av personopplysninger	20
4.	Departementets forslag	21
4.1	Innledning.....	21
4.2	Kapittel 1 – Innledende bestemmelser	21
4.3	Kapittel 2 – Antidoping.....	22
4.3.1	Behandlingsgrunnlag	22
4.3.2	Samtykke	22
4.3.3	Behandlingsgrunnlag - "oppgave i allmennhetens interesse"	23
4.4	Kapittel 3 – Manipulering av idrettskonkurranser	26
4.4.1	Behandlingsgrunnlag – "oppgave i almenhetens interesse".....	26
4.5	Behandlingsansvarlig.....	28
4.6	Forskrift.....	28
5.	Økonomiske og administrative konsekvenser	29
6.	Forslag til lov	Feil! Bokmerke er ikke definert.

1. Innledning og oversikt over høringsnotatet

1.1 Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementet sender med dette på høring et forslag til ny lov om behandling av personopplysninger for antidopingformål og ved arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser.

Formålet med lovforslaget er å gi Antidoping Norge (heretter «ADNO»), Lotteri- og stiftelsestilsynet (heretter «LS»), Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (heretter «NIF») og andre aktuelle aktører tilknyttet antidopingarbeidet og arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser et klart og tilstrekkelig rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger. Lovforslaget er foranlediget av innføringen og gjennomføringen av EUs personvernforordning (Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) 2016/679, heretter "forordningen") i norsk rett.

Innføringen av forordningen medfører behov for et rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger på overnevnte områder. Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår en generell lov som gir aktuelle virksomheter et rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i tråd med de kravene som fremgår av forordningen.

1.2 Høringsnotatets hovedinnhold

Høringsnotatet er inndelt i fem kapitler. Første kapittel inneholder en kort innledning og oversikt over høringsnotatets innhold. Kapittel to redegjør for bakgrunnen for lovforslaget og valg av lov som rettslig grunnlag. Tredje kapittel tar for seg gjeldende rett hva gjelder behandling av personopplysninger på de særskilt nevnte områdene relatert til idrett og fysisk aktivitet per i dag. I Kapittel fire legger departementet fram forslaget til ny lov på området og redegjør for de vurderingene som ligger til grunn for lovforslaget. Femte kapittel redegjør for økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget. Avslutningsvis inneholder kapittel 6 utkast til lov om behandling av personopplysninger i forbindelse med antidopingarbeid og ved arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser (kampfiksing).

2. Bakgrunn

2.1 Innledning

Flere virksomheter som har oppgaver på områder der idrett eller fysisk aktivitet danner bakteppet har behov for å behandle personopplysninger for å kunne gjennomføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Med personopplysninger menes i denne sammenheng "*enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person*", jf. forordningen artikkel 4. Dette inkluderer også særlige kategorier av personopplysninger, eksempelvis

opplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion eller helseopplysninger, jf. personvernloven § 7 jf. forordningen artikkel 9.

I personopplysningsloven (2000) § 8 var det hjemmel for behandling av personopplysninger på nærmere bestemte vilkår. I § 9 var det hjemmel for behandling av såkalte sensitive personopplysninger på nærmere vilkår og i særskilt nevnte behandlingssituasjoner. Med hjemmel i bestemmelsens tredje ledd kunne en virksomhet også i andre tilfeller enn de i bestemmelsen særskilt nevnte situasjoner få tillatelse til behandling av sensitive personopplysninger etter en konkret vurdering fra Datatilsynet. I henhold til den tidligere loven § 33 krevdes i tillegg konsesjon fra Datatilsynet for å behandle sensitive personopplysninger.

ADNO og LS har tidligere fått konsesjon med hjemmel i § 33 og tillatelse etter § 9 tredje ledd til behandling av sensitive personopplysninger i sitt arbeid på antidopingområdet og mot kampfiksing. Den nye personopplysningsloven innsnevrer muligheten til å få slik tillatelse, jf. personopplysningsloven § 7 og Prop. 56 LS (2017–2018) punkt 7.4 side 46 flg. Det har derfor oppstått behov for å etablere et rettslig grunnlag som erstatning for tidligere behandlingsgrunnlag. Med hjemmel i lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) er det fastsatt overgangsbestemmelser som i § 6 gir adgang til fortsatt behandling av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og 10, gjeldende blant annet for ADNO og LS, på samme vilkår som tidligere konsesjoner og tillatelser. Det er disse overgangsbestemmelsene som danner utgangspunkt for lovforslaget.

2.2 EUs personvernforordning og Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)

EUs personvernforordning ble vedtatt i april 2016 og erstatter EUs personverndirektiv fra 1995, som ble gjennomført i den tidligere personopplysningsloven (2000). Forordningens overordnede formål er å sikre vern av personopplysninger, ensartede regler i EU/EØS og fri utveksling av personopplysninger mellom EU/EØS-landene. Forordningen oppstiller et omfattende regelverk, blant annet om de grunnleggende prinsippene og vilkårene for å behandle personopplysninger, rettigheter for enkeltpersoner, overføring av personopplysninger over landegrensene og om tilsyn og sanksjoner. Reglene gjelder for både private og offentlige aktører.

Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) ble vedtatt 15. juni 2018 og trådte i kraft 20. juli 2018. Loven gjennomfører forordningen i Norge og gjør den til norsk lov. Ved vedtakelsen av ny lov ble samtidig personopplysningsloven fra 2000 opphevet.

Den nye personopplysningsloven inneholder bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre personvernforordningen i norsk rett, og bestemmelser som supplerer forordningen på områder der denne overlater til landene å fastsette nasjonale regler.

2.3 Personopplysningsloven (2000) og tillatelser fra Datatilsynet

Behandling av personopplysninger i arbeidet mot doping og manipulering av idrettskonkurranser, med tilhørende tillatelser fra Datatilsynet, var inntil 20. juli 2018 hjemlet i personopplysningsloven av 14. april 2000. Vilkår for behandling av alminnelige personopplysninger fulgte av personopplysningsloven (2000) § 8. Videre fulgte det av personopplysningsloven (2000) § 9 første ledd at sensitive personopplysninger bare kunne behandles på nærmere bestemte vilkår. Dersom ikke grunnlagene listet opp i første eller annet ledd kom til anvendelse åpnet regelverket for at Datatilsynet etter søknad kunne gi tillatelse til å behandle sensitive personopplysninger i andre tilfeller dersom viktige samfunnsinteresser tilsa dette, jf. § 9 tredje ledd. I henhold til personopplysningsloven (2000) § 33 krevdes uansett konsesjon fra Datatilsynet for å behandle sensitive personopplysninger.

2.4 Behandling av personopplysninger i antidopingarbeid

2.4.1 Bakgrunn

Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) og treningssentre som har avtale med ADNO om antidopingsamarbeid, hadde i medhold av personopplysningsloven (2000) § 9 tredje ledd tillatelse fra Datatilsynet til å behandle sensitive personopplysninger i arbeidet mot dopingbruk i idrett og på treningssentre, jf. pkt. 3.3.

Datatilsynet ga med hjemmel i personopplysningsloven (2000) § 33 jf. § 34 og § 35 ADNO tillatelse til å behandle personopplysninger knyttet til antidopingarbeidet innenfor den organiserte idretten. Med hjemmel i personopplysningsloven (2000) § 9 tredje ledd ga Datatilsynet tillatelse til at ADNO kunne behandle sensitive personopplysninger selv om vilkårene for dette ikke var til stede etter personopplysningsloven (2000) § 9 første og annet ledd. I vurderingen ble det fra Datatilsynets side særlig lagt vekt på at antidopingarbeidet var å anse som en viktig samfunnsinteresse, og at det var iverksatt tiltak for å begrense krenkelser av personvernet slik bestemmelsen ga føringer på.

På samme måte ga Datatilsynet ADNO tillatelse til å behandle personopplysninger i forbindelse med en varslingsjeneste for tips om dopingovertridelser, samt tillatelse knyttet til opprettelse av en anonym chatte-kanal på internettet for bruk til spørsmål relatert til doping.

Med samme hjemmelsgrunnlag og begrunnelse ga Datatilsynet også tillatelse til å behandle personopplysninger i forbindelse med dopingkontroll på treningsstentrene. Tillatelsen ble gitt under forutsetning av at det var inngått en avtale mellom det enkelte treningscenter og ADNO om antidopingsamarbeid, inkludert rett til dopingkontroll.

2.4.2 Nærmere om antidopingarbeidet

Formålet med antidopingarbeidet innenfor idretten er å hindre utøvere i å benytte seg av helseskadelige og prestasjonsfremmende preparater og metoder. Formålet er også å påse at

utøvere som har behov for medisinsk behandling med legemidler som inneholder stoffer på dopinglisten skal ha mulighet til å delta i den organiserte idretten. Et effektivt antidopingarbeid skal også sikre at utøvere konkurrerer på like vilkår. Det finnes ingen generell lov som spesifikt regulerer doping innenfor idretten. Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har vedtatt et sett med vedtekter kalt Lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIFs lov) som er det overordnede regelverket for NIFs organisasjon. Vedtektene er vedtatt av Idrettstinget som NIFs øverste myndighet og er bindende for alle organisasjonsledd underlagt NIF. Egne bestemmelser om doping er gitt i NIFs vedtekter i kapittel 12.

World Anti-Doping Agency (WADA) ble etablert i 1999 som en verdensomspennende antidopingorganisasjon. Formålet er å utarbeide en koordinert politikk på antidopingfeltet. For dette formålet har WADA utarbeidet World Anti-Doping Code (WADC) med mål om å lage et universelt forpliktende regelsett for å sikre likebehandlingsprinsippet i det internasjonale antidopingarbeidet. WADC ble implementert i NIFs vedtekter med virkning fra juni 2004.

NIF har det overordnede og formelle ansvaret for implementeringen og håndheving av antidopingreglene i all aktivitet som hører inn under deres virksomhet. Målet med idrettens antidopingarbeid er å sikre alle utøvere retten til å delta i en dopingfri idrett. Dette krever aktiv innsats fra hele den organiserte idretten. Alle som er medlemmer av idrettslag, eller på annen måte deltar i den idrettslige aktiviteten er omfattet av antidopingregelverket gjennom sitt medlemskap i NIF.

Ansvaret for prøvetaking og påtale til NIFs domsorganer er delegert til ADNO. NIF og Staten ved Kulturdepartementet opprettet ADNO som en uavhengig stiftelse i 2003. Formålet var å sikre at kontroll- og påtalevirksomheten innen idrettens antidopingarbeid gjennomføres uavhengig av NIF og staten. Det er imidlertid NIF som har ansvaret for domsvirksomheten. Brudd på dopingbestemmelsene påtales av ADNO. Skriftlig påtalebegjæring rettes til NIFs domsutvalg som behandler saken som idrettens eget domsorgan. Avgjørelser fra NIFs domsutvalg kan ankes til NIFs appellutvalg eller på visse vilkår til idrettens voldgiftsdomstol, Court of Arbitration in Sport (CAS), som har sete i Sveits.

ADNOs virksomhet knyttet til den organiserte idretten finansieres av Kultur- og likestillingsdepartementet gjennom spillemidlene til idrettsformål. I tillegg bidrar bl.a. Helse- og omsorgsdepartementet, gjennom Helsedirektoratet med midler til ADNOs program for å forebygge og bekjempe doping som samfunnsproblem.

ADNO utfører også dopingkontroller og annet antidopingarbeid knyttet til idrettsarrangementer og aktører som ikke er en del av idretten underlagt NIF. ADNO samarbeider blant annet med treningssenterbransjen og andre organisasjoner og virksomheter som ønsker å forebygge og bekjempe doping. ADNO tilbyr et antidopingprogram for treningssentre. Programmet inneholder informasjons- og kampanjemateriell, et kursopplegg for ansatte, og oppfølging og rådgivning ved behov. Arbeidet utenfor den organiserte idretten mottar ikke offentlig støtte.

Myndighetene har også ut over sin rolle overfor ADNO påtatt seg folkerettslige forpliktelser til å legge til rette for et antidopingarbeid nasjonalt og internasjonalt. Gjennom ratifisering av UNESCOs konvensjon mot doping i idretten (2005) har staten forpliktet seg til å fremme forebyggende tiltak mot doping og legge til rette for bekjempelse av doping innenfor den organiserte idretten. Videre har staten gjennom Europarådets antidopingkonvensjon (1989) forpliktet seg til å legge til rette for at det kan gjennomføres dopingkontroller innenfor organisert idrett.

Straffeloven §§ 234-235 og legemiddeloven § 24a gir bestemmelser om dopingovertrедelser og forbud mot bl.a. bruk av dopingmidler.

Ikke all idrettslig virksomhet i Norge er organisert innenfor NIF og underlagt NIFs regelverk, inkl. antidopingregelverket. Det finnes flere ulike forbund eller virksomheter som organiserer idrettslig aktivitet eller idrettskonkurranser eller tilsvarende på lik linje med organisasjonsledd underlagt NIF, eksempelvis Norges Bilsportforbund. Flere av disse har iverksatt et antidopingarbeid som innebærer behandling av personopplysninger. Forskrift om sikkerhetsbestemmelser til lov om organisert kampaktivitet som tillater knockout oppstiller eksempelvis i § 13 krav om at søkere om kampaktiviteter som tillater knockout for å få godkjenning til sin virksomhet må dokumentere at de driver et antidopingarbeid i tråd med WADC. Det er ikke oppstilt noe krav om at disse virksomhetene må benytte seg av ADNOs tjenester.

Det er også andre virksomheter enn ADNO, som tilbyr antidopingtjenester i form av dopingtesting, antidopingprogrammer mv. som innebærer behov for behandling av personopplysninger. Dette kan være private selskaper eller andre lands nasjonale antidopingorganisasjoner. Disse virksomhetene behandler på samme måte som ADNO personopplysninger knyttet til antidopingvirksomheten. Det er derfor behov for å etablere et tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag også for disse virksomhetene som aktører på antidopingfeltet.

2.4.3 Når og hvordan behandles personopplysninger

For at NIF, ADNO og andre virksomheter i antidopingarbeidet skal settes i stand til å oppfylle sitt formål om å bekjempe doping er det i flere ulike sammenhenger behov for å behandle personopplysninger. NIF og ADNOs oppgaver forutsetter behandling av personopplysninger om personer som gjennom idretten kommer i befatning med dopingregelverket. Mange av opplysningene som behandles er såkalte særlige kategorier av personopplysninger, og da særlig opplysninger om helseforhold.

I det følgende redegjøres det nærmere for ulike behandlingssituasjoner hvor det er behov for å behandle personopplysninger. Lovforslaget tar sikte på å gi rettslig grunnlag for behandlingen.

a) Kontroll-, påtale- og domsmyndighet i dopingsaker

ADNO har kontroll- og påtalemyndighet i dopingsaker for idretter organisert under NIF. Ansvarer omfatter både planlegging og gjennomføring av dopingkontroller og holdningsskapende antidopingarbeid. NIF har på sin side ansvar for domsvirksomheten.

NIFs rettslige grunnlag for å kunne sanksjonere brudd på NIFs regelverk er den avtale som foreligger mellom NIF og et medlem av NIF. Når en idrettsutøver melder seg inn i et idrettslag tilsluttet NIF, aksepterer vedkomne samtidig å underkaste seg de lover og regler som gjelder til enhver tid innenfor NIF-systemet, jf. NIFs lov § 1-4.

I forbindelse med kontroll-, påtale- og domsmyndigheten til ADNO og NIF er det behov for behandling og utlevering av personopplysninger til en rekke aktører som er involvert i antidopingarbeidet. Aktuelle aktører kan være nasjonalt og internasjonalt særforbund, idrettsklubb og idrettskrets, WADA, IOC/IPC og Norges laboratorium for dopinganalyser. ADNO deler personopplysninger ved hjelp av kryptert e-post og ADAMS¹.

Som nevnt under punkt 2.4.2 er det også andre aktører enn ADNO og NIF som utfører liknende virksomhet knyttet til antidopingarbeid på samme måte, i tråd med WADC, og med samme behov for behandling av personopplysninger.

b) Varslingskanal

I arbeidet mot doping har ADNO opprettet en varslingstjeneste der ADNO mottar tips, varsler og annen informasjon, samt besvare henvendelser knyttet til doping. Slike tips, varsler og informasjon, om eksempelvis kritikkverdige forhold innen idretten, herunder kan hende opplysninger om straffbare forhold, kan også omfatte personopplysninger. Det ligger i varslingskanalens natur at en ikke på forhånd kan vite hvilke opplysninger som måtte innkomme eller hvilke opplysninger som er nødvendig å behandle som ledd i oppfølgingen av varsel.

Formålet med varslingstjenesten er å legge til rette for at opplysninger om kritikkverdige forhold knyttet til antidopingarbeidet, herunder lovovertridelser og mulige straffbare forhold, skal innberettes på en trygg og forsvarlig måte til de relevante personer i virksomheten.

Delingen av personopplysningene om tipsere selv er basert på samtykke ved at tipser/varsler samtykker til dette når vedkommende logger inn i varslingstjenesten. Tipser/varsler kan være anonym.

c) Chattetjeneste

ADNO driver en anonym "chattetjeneste" på internett som et lavterskeltilbud til alle som har spørsmål knyttet til doping. Via denne tjenesten kan ADNO bli gjort kjent med personopplysninger som kan foranledige ytterligere behandling.

d) Antidopingsamarbeid og dopingkontroll på treningsentre

¹ The Anti-Doping Administration & Management System (ADAMS) er WADAs nettbaserte system for registrering av nødvendig utøverinformasjon i form av informasjon om oppholdssted for utøvere som er forpliktet til å oppgi dette, dopingtesthistorikk, laboratorieresultater, idrettsutøveres biologiske pass, informasjon om medisinske fritak og informasjon om brudd på antidopingreglene.

Treningsssentre som har avtale med ADNO om antidopingarbeid behandler personopplysninger som er nødvendig for å gjennomføre dopingkontroll ved treningscenteret i samsvar med inngått avtale, jf. også tillatelse fra Datatilsynet.

I samsvar med ovennevnte kan treningscenteret, ved mistanke om bruk av dopingmidler, kreve at medlemmet signerer en avtale om dopingkontroll for fortsatt å kunne være medlem ved centeret.

Dopingkontrollen utføres av ADNO, og prøveresultatet meddeles centerets leder eller den centeret skriftlig har delegert oppgaven til. Centeret informerer medlemmet. ADNO informerer også centeret dersom et medlem har nektet å avgi prøve, ødelagt eller manipulert en dopingprøve. ADNO lagrer ikke personopplysninger etter at prøveresultatet er oversendt treningscenteret, eller etter at en eventuell klagesak er avsluttet.

Det enkelte medlem samtykker ved innmeldelsen til at personopplysninger kan deles i den grad det er nødvendig for å gjennomføre antidopingarbeidet.

e) Antidopingsamarbeid med virksomheter utenfor NIF

ADNO kan etter nærmere avtale ta dopingprøver på vegne av andre aktører, f.eks. internasjonale særforbund, idrettsorganisasjoner og andre virksomheter organisert utenfor NIF eller andre lands antidopingorganisasjoner.

I tillegg tilbyr ADNO andre tjenester innenfor antidopingområdet til aktører, idretter og andre virksomheter som ikke har tilknytning til NIF. Slike avtaler om antidopingsamarbeid vil typisk relatere seg til forebyggende arbeid eller konkrete avtaler om kontroll- og påtalemyndighet på samme måte som overfor NIF. Omfanget av samarbeidet avtales konkret i hvert enkelt tilfelle.

2.4.4 Hvem behandles det opplysninger om?

Hva gjelder antidopingarbeidet innen NIF er behandlingen av personopplysninger i utgangspunktet begrenset til deres medlemmer som er underlagt antidopingregelverket i NIFs lov kapittel 12. I forbindelse med mottatte tips via varslingskanalen vil det kunne tenkes at ADNO vil behandle personopplysninger også om andre aktører det innkommer tips om. Det er ikke mulig å si helt konkret hvilke personer dette vil dreie seg om, Det ligger i varslingskanalens natur at en ikke på forhånd kan vite hvilke opplysninger som måtte innkomme, om hvem eller hvilke opplysninger som er nødvendig å behandle som ledd i oppfølgingen av varsel. Datatilsynet understreker i sitt konsesjonsbrev at formålet med varslings-tjenesten og kravet til relevans vil begrense hva ADNO lovlig kan behandle og at ADNO i saker som kommer inn må sørge for at behandlingen er i samsvar med formålet, samt relevant og proporsjonalt i henhold til formålet. Opplysninger må slettes hvis det ikke er grunnlag for å behandle dem.

Under saksbehandlingen kan det også være nødvendig å behandle personopplysninger om andre personer enn de saken direkte gjelder. Det kan f.eks. dreie seg om medhjelpere,

støttepersonell, trenere mv. som har tilknytning til en person eller utøver som er involvert i en dopingsak.

En liten gruppe toppidrettsutøvere (vanligvis 100-200 utøvere) har såkalt meldeplikt, som innebærer at de må gi opplysninger om hvor de befinner seg minst én time daglig for å gjøre seg tilgjengelige for uanmeldt dopingkontroll. Delingen av personopplysninger er basert på samtykke ved at meldepliktige utøvere "krysser" av for dette når de registrerer oppholdssted i ADAMS. Det vises for øvrig til kap. 4.2.2 for vurderinger omkring samtykke.

ADNO innhenter og lagrer opplysninger om utøvere som har behov for medisinsk behandling med metoder eller legemidler som inneholder stoffer som er forbudt iht. dopinglisten (medisinsk fritak). Slike opplysninger kan deles med internasjonale særforbund og WADA, og i noen tilfeller også med internasjonale stevnearrangører, f.eks. IOC.

I forbindelse med ADNOs antidopingsamarbeid med treningssentre eller andre som kjøper antidopingtjenester av ADNO vil det være aktuelt å behandle opplysninger om den personkrets som avtalen omfatter. Dette vil typisk være medlemmer av treningssenteret eller medlemmer av virksomheten som har inngått avtale med ADNO.

For andre aktører på antidopingområdet vil personene som det typisk behandles opplysninger om være utøvere og støttepersonell som er underlagt eller på annen måte har tilknytning til virksomheten som har implementert antidopingarbeidet i sin virksomhet. Det være seg et forbund som organiserer utøvere eller en konkurransearrangør med ansvar for å gjennomføre et antidopingprogram.

2.4.5 Hvilke type opplysninger skal behandles?

I arbeidet mot doping i idrett og på treningssentre er det relevant å behandle flere typer personopplysninger.

Identitetsopplysninger som navn, fødselsdato, adresse og e-postadresse behandles i de fleste tilfeller. Dette gjøres bl.a. for å kunne knytte resultat av dopingprøver til rett person. For en liten gruppe toppidrettsutøvere (normalt 100-200 utøvere), som har såkalt meldeplikt, behandles også opplysninger om konkurranseplaner, treningssteder og -tider, samt hvor de befinner seg minimum én time i døgnet, slik at de gjør seg tilgjengelige for uanmeldt kontroll.

Helseopplysninger vil være nødvendige å behandle bl.a. for å kunne etablere individuelle utøverprofiler (f.eks. blodprofiler) eller avgjøre om en positiv dopingprøve foreligger. Det er også nødvendig å behandle helseopplysninger/medisinske opplysninger for utøvere som har behov for medisinsk behandling med metoder eller legemidler som inneholder stoffer som er forbudt iht. dopinglisten, slik at disse kan ha mulighet til å delta i idrett (medisinsk fritak). I slike tilfeller behandles opplysninger om diagnose og medisinerings i tillegg til personaliaopplysninger.

Det vil være nødvendig å behandle opplysninger om *straffedommer og lovovertridelser* slik som saksinformasjon om brudd på straffeloven og/eller legemiddeloven. I forbindelse med

ADNOs varslingstjeneste og "chatte-kanal", der et formål er å legge til rette for at det kan varsles om kritikkverdige forhold relatert til doping i idretten, vil det også kunne være aktuelt å behandle opplysninger om lovovertrедelser og mulige straffbare forhold. Opplysninger om lovovertrедelser og/eller straffedommer vil være nyttig og evt. avgjørende for å avdekke tilfeller av doping i idrettsmiljøer og som supplerende bevismateriale i forbindelse med behandling av dopingsaker i idrettens domsapparat.

2.5 Manipulering idrettskonkurranser

2.5.1 Bakgrunn

Manipulering av idrettskonkurranser utgjør en trussel mot organisert idrett. Det rokker ved idrettens grunnleggende verdier og kan skade dens integritet og omdømme. Etterforskningen av større saker i Europa viser at det ofte er kriminelle nettverk som står bak manipulering av idrettskonkurranser. Arbeidet på dette området må derfor ses i sammenheng med den generelle bekjempelsen av internasjonal organisert kriminalitet.

En effektiv bekjempelse av problemet forutsetter bidrag fra den organiserte idretten, pengespilltilbydere og offentlige myndigheter. Arbeidet krever felles innsats på tvers av sektorene, og informasjonsutveksling mellom berørte aktører er avgjørende.

Norge ratifiserte i 2014 Europarådets konvensjon mot manipulering av idrettskonkurranser. I konvensjonen heter det bl.a. at hver konvensjonspart skal etablere en nasjonal plattform (enhet) som har arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som sitt ansvarsområde. Kulturdepartementet ga 2. juni 2015 Lotteri- og stiftelsestilsynet i oppdrag å etablere og drifte en slik nasjonal enhet for arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser.

Den nasjonale enheten skal bidra til en effektiv bekjempelse av manipulering av idrettskonkurranser i Norge. Den skal styrke samordningen av arbeidet på dette området, legge grunnlaget for målrettede tiltak og sikre at alle berørte parter kan ivareta sine oppgaver på en effektiv måte.

Datatilsynet ga med hjemmel i personopplysningsloven (2000) §§ 33-35 Lotteri- og stiftelsestilsynet tillatelse til å behandle personopplysninger i forbindelse med arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i Norge. Med hjemmel i personopplysningsloven (2000) § 9 tredje ledd ga Datatilsynet tillatelse til at Lotteri- og stiftelsestilsynet kunne behandle sensitive personopplysninger, selv om vilkårene for dette ikke var til stede etter personopplysningsloven (2000) § 9 første og annet ledd. Ved vurderingen ble det særlig vektlagt at arbeidet anses som en viktig samfunnsinteresse, og at det er iverksatt tiltak for å begrense krenkelser av personvernet.

2.5.2 Når og hvordan behandles personopplysninger

Lotteri- og stiftelsestilsynet opprettet i 2016 en nasjonal enhet som skal kartlegge, forebygge og motarbeide manipulering av idrettsresultat. Denne nasjonale kampfiksingsenheten skal samordne arbeidet og være et informasjonssenter på fagområdet.

LS skal hente inn og videreformidle informasjon til berørte parter og derved bidra til å forebygge og avdekke tilfeller av manipulering av idrettskonkurranser. De ulike aktørene i samarbeidet sitter ofte på deler av informasjon som hver for seg ikke er tilstrekkelige til å konkludere med at det har foregått manipulering. Informasjonen innsamles gjennom tips, og informasjon om atypiske og mistenkelige spill fra organisasjoner, virksomheter og privatpersoner. Ved å samle og systematisere disse informasjonsdelene vil enheten ha et bedre grunnlag for å kunne vurdere hva som har skjedd. Gjennom å motta, sentralisere og analysere opplysninger om atypisk og mistenkelig spill kan enheten bidra til å verifisere eller avkrefte mistanker om manipulering av konkrete idrettskonkurranser eller konkrete spillobjekter.

En effektiv etterlevelse av konvensjonsforpliktelsene krever felles innsats på tvers mellom ulike aktører som arbeider mot manipulering av idrettskonkurranser. Informasjonsutveksling mellom berørte aktører er avgjørende. Sentrale aktører på feltet er nasjonale og internasjonale idrettsorganisasjoner, politi og andre myndigheter i Norge, andre lands myndigheter (andre lands nasjonale enheter) og kommersielle aktører, særlig knyttet til pengespillfeltet. Lotteri- og stiftelsestilsynet har på samme måte som ADNO hatt konsesjon fra Datatilsynet til nødvendig lagring og deling av personopplysninger.

2.5.3 Hvem behandles det personopplysninger om

I arbeidet for bekjempelse av manipulering av idrettskonkurranser, vil LS ha behov for systematisk innsamling og lagring av opplysninger om aktører og brukere innen idrett og pengespill.

2.5.4 Hvilke opplysninger skal behandles

I arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er det relevant å behandle flere typer personopplysninger.

Identitetsopplysninger som navn, fødselsdato, adresse, telefonnummer og e-postadresse er nødvendige å behandle for å kunne bidra til å forebygge, avdekke og sanksjonere manipulering av idrettskonkurranser. Det er av samme årsaker behov for å behandle informasjon om pengespillhistorikk og valutatransaksjoner for aktører innenfor pengespillfeltet.

Det vil videre være nødvendig å behandle opplysninger om en person er mistenkt, siktet, tiltalt og/eller dømt for straffbare forhold, da manipulering av idrettskonkurranser ofte er knyttet til kriminell virksomhet.

2.6 Nytt rettsgrunnlag

I Personopplysningsloven er det strammet inn på Datatilsynets mulighet til å gi særskilte tillatelser til behandling av særlige kategorier av personopplysninger, jf. personopplysningsloven (2018) § 7. Bestemmelsen er ment å ha et snevert anvendelsesområde. Adgangen til å gi slik tillatelse skal begrenses til særlige tilfeller der det ikke er tilstrekkelig tid til å forberede og vedta lov eller forskrift som regulerer behandlingen, eller der behandlingssituasjonen er så spesiell eller sjelden at det ikke vil være naturlig å regulere den gjennom generelle regler i lov eller forskrift.

Behandling av personopplysninger, inkludert behandling av særlige kategorier av personopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser, i arbeidet mot doping og mot manipulering av idrettskonkurranser vil etter ny personvernlovgivning ikke kunne basere seg på tillatelser fra Datatilsynet.

Det medfører behov for et nytt hjemmelsgrunnlag for behandling av personopplysninger, inkludert sensitive personopplysninger og opplysninger om straffbare forhold, i arbeidet mot doping og mot manipulering av idrettskonkurranser.

3. Gjeldende rett

3.1 Innledning

Det finnes i dag ingen lover som regulerer antidopingvirksomheten i f.eks. NIF eller ADNO og heller ikke noen lov hvor arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er regulert. Kultur- og likestillingsdepartementet har vurdert muligheten for å kunne gi det nødvendige rettslige grunnlaget i forskrifter med hjemmel i annen gjeldende lovgivning, først og fremst personopplysningsloven. Det har vært reist spørsmål om behovet for en mer generell lov om antidoping, der behandling av personopplysninger kan inngå som ett av flere forhold som reguleres. Det foreligger imidlertid ikke på nåværende tidspunkt en endelig utredning eller et endelig forslag til en slik generell lov på antidopingområdet.

Etter en helhetlig vurdering foreslår departementet at nødvendig rettslig grunnlag gis gjennom en ny lov, som erstatter gjeldende overgangsbestemmelser og tidligere konsesjoner og tillatelser fra Datatilsynet.

3.2 Grunnloven og internasjonale forpliktelser

3.2.1 Generelt

For å ivareta hensynene som fremgår av Grunnloven og EMK vil det stilles konkrete krav til hjemmelsgrunnlaget for behandling av personopplysninger. I Prop. 56 LS (2017-2018) Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) nr. 2016/679 (generell personvernforordning) i EØS-avtalen, punkt 6.4 redegjøres det utførlig om kravet til rettsgrunnlag etter Grunnloven og EMK. Fra Prop. 56 LS (2017-2018) pkt. 6.4 hitsettes:

" [...] Inngrep i retten etter EMK artikkel 8 nr. 1 må kunne rettferdiggjøres etter artikkel 8 nr. 2, som krever at inngrepet må ha tilstrekkelig hjemmel, ha et legitimt formål og være forholdsmessig. Det er kravet om tilstrekkelig hjemmel som er særlig interessant i denne sammenhengen.

Hjemmelskravet («in accordance with the law») innebærer for det første at det er nødvendig med et rettsgrunnlag, noe som gjerne uttrykkes som at inngrepet må ha «sufficient legal basis in domestic law», jf. for eksempel Bernh Larsen Holding AS m.fl. mot Norge 14.3.2013 avsnitt 126. Det følger av EMDs praksis at bestemmelsen ikke oppstiller formelle krav til rettsgrunnlaget, noe som innebærer at både lov, forskrift og uskreven rett mv. kan oppfylle kravet. Det stilles imidlertid krav om at rettsgrunnlaget skal være tilgjengelig og forutberegnelig. Det er kravet om forutberegnelighet som er relevant i denne sammenhengen. I L.H. mot Latvia 29.4.2014 avsnitt 47 er kravet formulert slik:

«Of particular relevance in the present case is the requirement for the impugned measure to have some basis in domestic law, which should be compatible with the rule of law, which, in turn, means that the domestic law must be formulated with sufficient precision and must afford adequate legal protection against arbitrariness. Accordingly the domestic law must indicate with sufficient clarity the scope of discretion conferred on the competent authorities and the manner of its exercise.»

Kravet om tilstrekkelig presisjon og vern mot vilkårlighet kan også innebære et krav om garantier («safeguards»), jf. S. og Marper mot Storbritannia. Saken gjaldt lagring av fingeravtrykk, celleprøver og DNA-profiler, og domstolen uttalte i avsnitt 99:

«The Court agrees with the applicants that at least the first of these purposes is worded in rather general terms and may give rise to extensive interpretation. It reiterates that it is as essential, in this context, as in telephone tapping, secret surveillance and covert intelligence-gathering, to have clear, detailed rules governing the scope and application of measures, as well as minimum safeguards concerning, inter alia, duration, storage, usage, access of third parties, procedures for preserving the integrity and confidentiality of data and procedures for its destruction, thus providing sufficient guarantees against the risk of abuse and arbitrariness.»

Hvilke garantier som er nødvendig, må vurderes i lys av inngrepets art og omfang, se P.G. og J.H. mot Storbritannia 25.9.2001 avsnitt 46. Vurderingen av garantier henger for øvrig tett sammen med proporsjonalitetsvurderingen. I S. and Marper mot Storbritannia fant EMD at det i lys av proporsjonalitetsvurderingen ikke var nødvendig å ta stilling til om lovkravet var oppfylt, jf. avsnitt 99.

Hva som er tilstrekkelig rettsgrunnlag for inngrep, beror på en konkret vurdering, blant annet av hvor inngripende behandlingen er. Etter departementets syn er det imidlertid ikke holdepunkter i EMDs praksis for at det gjelder et unntaksfritt krav om uttrykkelig hjemmel i særlovgivning for behandling av personopplysninger. Departementet legger til grunn at forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a, b, d og f i seg selv etter omstendighetene kan være tilstrekkelige lovhjemler. Også forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e i kombinasjon med et supplerende rettslig grunnlag som oppfyller kravene etter ordlyden i nr. 3, kan være

tilstrekkelig. Videre vil forordningens generelle regler, eksempelvis om personvernombud, forhåndsdrøftinger, den registrertes rettigheter mv., utgjøre garantier i EMKs forstand. Samtidig er det ikke tvilsomt at forordningens generelle regler, eventuelt i kombinasjon med et supplerende rettsgrunnlag som bare oppfyller minimumskravene etter ordlyden i artikkel 6 nr. 3, ikke alltid vil gi tilstrekkelig spesifikt rettsgrunnlag eller nødvendige garantier i tråd med Grunnloven og EMK. Det blir da nødvendig å utforme mer spesifikke rettsgrunnlag og ytterligere garantier i nasjonal rett, og det vil i mange tilfeller være nødvendig med uttrykkelig hjemmel i særlovgivning. Forordningen må med andre ord tolkes og anvendes i lys av Grunnloven og EMK. Når eksempelvis NIF, ADNO eller LS behandler personopplysninger, så som innhenting, bruk, sammenstilling og lagring, innebærer dette et inngrep i den registrertes privatliv. Inngrepet krever tilstrekkelig rettslig grunnlag i henhold til Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Behandlingen av visse typer opplysninger, som særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffbare forhold, vil kunne utgjøre inngrep i svært sentrale deler av den personlige eller fysiske integritet. Kravet til hjemmelens klarhet vil variere med hvor omfattende inngrepet er.

Et særlig moment hva gjelder antidoping er fraværet av frivillig samtykke som er behandlet i pkt. 4.2.2. Disse, og flere andre momenter med hensyn til nevnte virksomhetenes behandling av personopplysninger, får betydning for hvilke krav som stilles til det rettslige grunnlaget for behandlingen av opplysninger.

3.2.2 Grunnloven

Grunnloven § 102 verner om privatlivet og familielivet og innebærer en rettslig skranke for hva som er lovlig behandling av personopplysninger.

Bestemmelsen skal ifølge forarbeidene (Dok. Nr. 16 (2011–2012) og Innst. 186 S (2013–2014)) leses som at systematisk innhenting, oppbevaring og bruk av opplysninger om andres personlige forhold bare kan finne sted i henhold til lov, benyttes i henhold til lov eller informert samtykke, og skal slettes når formålet ikke lenger er til stede. Vernet etter første punktum er likevel ikke absolutt. Høyesterett har i flere nyere avgjørelser lagt til grunn at vernet etter første punktum vil bero på en vurdering av om inngrep i de vernede interesser ivaretar et legitimt formål, er forholdsmessig og har tilstrekkelig hjemmel, se blant annet Rt. 2014 side 1105 og Rt. 2015 side 93. I sistnevnte avgjørelse avsnitt 60 uttales følgende om tolkningen av Grunnloven § 102:

«Til forskjell fra SP artikkel 17 og EMK artikkel 8, inneholder Grunnloven § 102 ingen anvisning på om det overhodet kan gjøres lovlige begrensninger i privat- og familielivet. Men grunnlovsvernet kan ikke være – og er heller ikke – absolutt. I tråd med de folkerettslige bestemmelsene som var mønster for denne delen av § 102, vil det være tillatt å gripe inn i rettighetene etter første ledd første punktum dersom tiltaket har tilstrekkelig hjemmel, forfølger et legitimt formål og er forholdsmessig, jf. Rt-2014-1105 avsnitt 28.»

3.2.3 EMK

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) er gjort til del av norsk rett ved menneskerettsloven. Ved motstrid skal konvensjonsbestemmelsene gå foran annen norsk lov, jf. menneskerettsloven § 3. EMK artikkel 8 lyder i norsk oversettelse:

«Art 8. Retten til respekt for privatliv og familieliv

1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.

2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

Kjernen i bestemmelsen er at den enkelte har krav på respekt for sitt privatliv, sitt hjem og sin korrespondanse, jf. nr. 1. Retten til privatliv omfatter beskyttelse av den enkeltes personopplysninger. Artikkel 8 nr. 2 oppstiller vilkår for å gjøre inngrep i retten etter artikkel 8 nr. 1. Slike inngrep må for det første være «i samsvar med loven». I dette ligger at inngrepet må ha grunnlag i en formell nasjonal norm som er tilgjengelig og gir forutsigbarhet for innbyggerne. Videre må inngrepet være «nødvendig i et demokratisk samfunn» av hensyn til et eller flere av de angitte formålene. I kravet til nødvendighet ligger blant annet at det må være forholdsmessighet mellom inngrepet og den samfunnsmessige verdien av dette. Inngrepet må ikke være uunnværlig, men det må være et tvingende samfunnsmessig behov, og det må være proporsjonalt i forhold til det formålet inngrepet skal ivareta. Også SP artikkel 17 inneholder forbud mot vilkårlige eller ulovlige inngrep i privatliv og familieliv, hjem og korrespondanse, og rett til beskyttelse mot slike inngrep eller angrep. Denne bestemmelsen antas ikke å inneholde flere begrensninger enn de som følger av EMK artikkel 8.

3.3 Personopplysningsloven og EUs personvernforordning

3.3.1 Generelt

27. april 2016 vedtok EU en ny forordning om behandling av personopplysninger (GDPR). Forordningen er EØS-relevant, og den fikk anvendelse i EU fra 25. mai 2018. Forordningen skal verne fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter ved behandlingen av personopplysninger. I tillegg skal den sikre fri flyt av personopplysninger mellom medlemsstatene.

Lov 15 juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger trådte i kraft 20. juli 2018. Loven gjennomfører EUs personvernforordning i Norge og gjør personvernforordningen til norsk lov. Forordningen er gjort gjeldende som norsk rett gjennom en henvisningsbestemmelse i personopplysningsloven. Loven inneholder i tillegg en rekke bestemmelser som supplerer forordningen.

3.3.2 Grunnprinsipper for behandling av personopplysninger

De grunnleggende personvernprinsippene i forordningen samsvarer i stor grad med prinsippene i personopplysningsloven (2000). Forordningens artikkel 5 fastsetter nærmere prinsipper for behandling av personopplysninger, jf. artikkel 5 nr. 1 bokstav a til f.

Artikkel 5 nr. 1 bokstav a bestemmer at personopplysninger skal behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte med hensyn til den registrerte – prinsippet om "lovlighet, rettferdighet og gjennomsiktighet".

Artikkel 5 nr. 1 bokstav b bestemmer at personopplysninger skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles for formål som er uforenlig med disse formålene. Dette omtales som prinsippet om "formålsbegrensning".

I henhold til artikkel 5 nr. 1 bokstav c skal opplysningene være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for, prinsippet om "dataminimering".

Etter artikkel 5 nr. 1 d må opplysningene også være korrekte og, dersom nødvendig, oppdaterte. Det må videre treffes ethvert rimelig tiltak for å sikre at opplysninger som er uriktige med hensyn til formålene de behandles for, uten opphold slettes eller korrigeres. Dette utgjør prinsippet om "riktighet".

Artikkel 5 nr.1 bokstav e bestemmer at personopplysningene skal lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte i lengre perioder enn det som er nødvendig for formålene som personopplysningene behandles for, med enkelte unntak som fremgår av bestemmelsen. Dette er prinsippet om "lagringsbegrensning".

I henhold til artikkel 5 nr. 1 bokstav f skal personopplysningene behandles på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet for personopplysningene, herunder vern mot uautorisert eller ulovlig behandling og mot utilsiktet tap, ødeleggelse eller skade, ved bruk av egnede tekniske eller organisatoriske tiltak – prinsippet om "integritet og fortrolighet".

I forordningen kapittel 3 fremkommer det bestemmelser som gir mer spesifikke rettigheter som tilkommer den registrerte. Bestemmelsene utfyller og konkretiserer de mer overordnede prinsippene i artikkel 5.

3.3.3 Krav om behandlingsgrunnlag

For å kunne behandle personopplysninger kreves det et behandlingsgrunnlag. Reglene om behandlingsgrunnlag følger av forordningens artikkel 6.

Artikkel 6 nr. 1 bokstav e gir adgang til behandling når dette er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller å utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt. Dette grunnlaget anses å være det aktuelle og mest

nærliggende for behandling av personopplysninger i antidopingarbeid og mot manipulering av idrettskonkurranser.

Artikkel 6 nr. 3 fastslår at grunnlaget for behandling som nevnt i nr. 1 bokstavene c og e skal fastsettes i unionsretten eller nasjonal rett, jf. bokstavene a og b. Det er formålet med behandlingen som skal være fastsatt i det relevante supplerende rettsgrunnlaget, jf. artikkel 6 nr.3. Kravene til det supplerende rettsgrunnlaget er nærmere drøftet i forarbeidene til personopplysningsloven, jf. også pkt. 3.2.1. Det legges til grunn at i alle fall lov- og forskriftsbestemmelser kan utgjøre supplerende rettsgrunnlag, jf. Prop. 56 LS (2017-2018) pkt. 6.3.2. Det følger videre av forarbeidene at det supplerende rettsgrunnlaget må tolkes i lys av EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102, i tillegg til legalitetsprinsippet i Grunnloven § 113. Etter legalitetsprinsippet og EMK artikkel 8 må rettsgrunnlaget oppfylle kravet til klarhet, nødvendighet og forholdsmessighet i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav a) og b), og fortalepunkt 39. Det følger også av personvernforordningens fortalepunkt 41 at det rettslige grunnlaget bør være tydelig og presist, og at anvendelsen bør være forutsigbar for personer som omfattes av det. Kravet om forutberegnelighet skal verne mot vilkårlighet og sikre tilstrekkelig presisjon.

Reglene om særlige kategorier av personopplysninger (tidligere omtalt som sensitive personopplysninger) følger av forordningen artikkel 9. Bestemmelsen oppstiller i nr. 1 en hovedregel om at behandling av "særlige kategorier opplysninger" er forbudt. Bestemmelsen omfatter behandling av opplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Opplysninger i disse kategoriene er av en særskilt karakter og er underlagt et strengere vern.

Unntak fra forbudet er oppstilt i artikkel 9 nr. 2. For at behandling av opplysninger som omfattes av forbudet i artikkel 9 nr. 1 skal være lovlig, må vilkårene i ett av unntakene i nr. 2 bokstav a) til j) være oppfylt. I bokstav g) gis det unntak fra forbudet dersom behandling av slike personopplysninger er nødvendig av hensyn til «viktige allmenne interesser». Behandlingen må stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, at unntaket er fastsatt i unionsretten eller nasjonal rett og at det sikres egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

I artikkel 10 gis det regler for behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser der det bl.a. fremgår at slike opplysninger bare kan behandles under en offentlig myndighets kontroll eller dersom slik behandling er tillatt i henhold til unionsretten eller nasjonal rett. Det følger av dette at Lotteri- og stiftelsestilsynet og politiet, som offentlige myndigheter, vil være dekket av bestemmelsens ordlyd. Øvrige aktører, slik som ADNO, organisasjonsledd underlagt NIF eller virksomheter som driver idrettslig aktivitet uavhengig av NIF, vil ha behov for et rettslig grunnlag i nasjonal rett for å kunne behandle personopplysninger om straffedommer mv. Lovforslaget tar sikte på å etablere et tilstrekkelig rettslig grunnlag for de aktuelle virksomhetene.

3.3.4 Formål med behandlingen

Etter forordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b skal personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål. Opplysningene skal ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene. Angivelsen av formål for behandling av personopplysninger spiller en sentral rolle i forordningen. Formålsangivelsen vil eksempelvis ha betydning for hvilke opplysninger som lovlig kan behandles, når behandlingen skal opphøre og hvilke operasjoner som kan anses å utgjøre en og samme behandling.

3.3.5 Behandlingsansvarlig

Den behandlingsansvarlige er det primære pliktsubjektet etter forordningen. Som behandlingsansvarlig regnes den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes.

Den behandlingsansvarlige er pålagt en rekke forpliktelser i kraft av sin rolle, jf. forordningen kapittel IV. Den behandlingsansvarlige skal gjennomføre tilstrekkelige tiltak, både teknisk og organisatorisk, for å sikre at behandlingen av personopplysninger skjer i overensstemmelse med forordningen. Dette fremgår av forordningen artikkel 24 nr. 1.

For en nærmere redegjørelse for rekkevidden av den behandlingsansvarliges ansvar og plikter, vises det til Justis- og beredskapsdepartementets Prop. 56 LS (2017 – 2018) kap. 16.

3.4 Overgangsregler om behandling av personopplysninger

Da det av tidsmessige årsaker ikke har latt seg gjøre å innføre en lov som omhandler behandling av personopplysninger i arbeidet mot doping i idrett og på treningssentre og manipulering av idrettskonkurranser før ny personopplysningslov trådte i kraft ble det gitt overgangsregler slik at arbeidet for disse virksomhetene ikke skulle bli skadelidende. *Forskrift av 15. juni 2018 nr. 877 om overgangsregler om behandling av personopplysninger* ble fastsatt ved kongelig resolusjon 15. juni 2018 og ble gjort gjeldende samtidig som ny personopplysningslov trådte i kraft.

Virksomheter som har fått særskilt tillatelse til behandling av sensitive personopplysninger i medhold av personopplysningsloven (2000) § 9 tredje ledd kan i medhold av overgangsbestemmelsene behandle opplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 og 10 i samme utstrekning og på samme vilkår som fastsatt i tillatelsene.

ADNO, LS og treningssentrene som har samarbeidsavtale med ADNO om antidopingarbeid kan med grunnlag i overgangsbestemmelsene behandle personopplysninger i samme utstrekning og på samme vilkår som fastsatt i de tidligere gitte tillatelsene fra Datatilsynet. Det er disse overgangsbestemmelsene som er utgangspunktet for lovforslaget.

4. Departementets forslag

4.1 Innledning

Før ikrafttredelsen av forordningen og ny personopplysningslov var ADNO, antidopingarbeid på treningssentre og Lotteri- og stiftelsestilsynets rett til behandling av opplysninger regulert gjennom tillatelser fra Datatilsynet, med hjemmel i personopplysningsloven (2000) § 9 tredje ledd for såkalte sensitive personopplysninger. For alminnelige opplysninger fantes hjemmelsgrunnlag i § 8 første ledd bokstav a) for treningssentre og § 8 første ledd bokstav f) for ulike tiltak under ADNO.

Virksomheter som tidligere har basert sin behandling på tillatelser, har behov for nytt rettslig grunnlag i lov eller forskrift. Bakgrunnen og behovet for ny regulering er nærmere redegjort for over i punkt 2 flg.

Departementet foreslår at gis et uttrykkelig grunnlag i en ny lov. Loven vil sikre ADNO, NIF, LS og andre relevante aktører et tilstrekkelig behandlingsgrunnlag i henhold til kravene i forordningen artikkel 6, 9 og 10.

4.2 Kapittel 1 – Innledende bestemmelser

Hovedhensynet bak personvernforordningen er å sikre vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og fjerne hindringer for flyten av personopplysninger i EU.

Det overordnede formålet med behandlingen av opplysningene, "sikre en forsvarlig behandling" innenfor de nærmere spesifiserte områdene i tråd med rammene forordningen oppstiller, foreslås inntatt i lovens § 1. Formålet er knyttet opp mot behandlingen av personopplysninger i antidopingarbeidet og i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Det overordnede formålet gjenspeiler grunnlaget for lovforslaget, som er å gi et rettslig grunnlag for behandling av personopplysningene, og å sikre at behandlingen skjer i tråd med gjeldende rett på området.

Det foreslås inntatt enkelte definisjoner av begreper som benyttes i loven. Det er et vilkår for behandling av personopplysninger innen antidopingarbeidet at dette er knyttet opp mot den standard som følger av World Anti Doping Code (WADC) og tilknyttede internasjonale standarder. Det er inntatt en definisjon av WADC i lovforslaget § 2 første ledd. World Anti-doping Code er det internasjonale regelverket, utarbeidet av Verdens antidopingbyrå (WADA), som gir rammen for harmonisering av antidopingpolitikk, regler og reguleringer i idrettsorganisasjoner og offentlige myndigheter.

Hva som menes med antidopingarbeid er definert i forslaget § 2 annet ledd.

"Antidopingarbeid" benyttes som en samlebetegnelse for antidopingarbeidet til virksomheter som gjennom sin formelle tilknytning til den organiserte idretten er forpliktet til å etterleve kravene til et antidopingarbeid i tråd med World Anti Doping Code (WADC). For virksomheter

utenfor den organiserte idretten hviler grunnlaget for antidopingarbeidet på avtalerettslig grunnlag.

Lovens geografiske virkeområde fremgår i lovforslaget § 3. Det følger av Lov om Svalbard § 2 andre ledd at det må fastsettes særskilt dersom offentligrettslig lovgivning skal gjelde for Svalbard. Formålet med loven er blant annet å legge til rette for behandling av personopplysninger for behandlingsansvarlige som kan være etablert på Svalbard og å sikre vern for den det registreres opplysninger om som kan oppholde seg på Svalbard. Loven bør derfor gjelde for Svalbard på lik linje med resten av Norge. Departementet foreslår derfor å gi en bestemmelse om geografisk virkeområde som fastsetter at loven gjelder for Svalbard. Det foreslås videre at det gis forskriftshjemmel til å fastsette særlige regler på grunn av de stedlige forhold

Forslaget § 4 tar opp forholdet til personvernloven og personvernforordningen hvor det fremgår at loven supplerer og utfyller denne så langt ikke annet er nærmere bestemt.

4.3 Kapittel 2 – Antidoping

4.3.1 Behandlingsgrunnlag - generelt

Reglene om behandlingsgrunnlag følger av forordningen artikkel 6, jf. pkt. 3.3.3 over. Det fremgår av artikkel 6 at behandlingen kun er lovlig dersom et av vilkårene i nr. 1 bokstav a til f er oppfylt. Behandlingen må kunne basere seg på ett av den nevnte grunnlagene som er opplistet i bestemmelsen.

4.3.2 Samtykke

Det er vurdert om artikkel 6 nr. 1 bokstav a om samtykke som behandlingsgrunnlag vil kunne få anvendelse. Mange personer som mistenkes for brudd på dopingbestemmelsene vil ofte ha interesse av å opprettholde sitt samtykke til behandling av personopplysninger for å bidra til å revaske seg for anklagene. På den annen side vil det kunne tenkes at personer som kan mistenkes for brudd på dopingreglene eller for manipulering av idrettskonkurranser ikke vil gi nødvendig samtykke til behandling av personopplysninger. Dessuten kan et avgitt samtykke når som helst trekkes tilbake. Samtykke anses derfor ikke å være et tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for å drive et effektivt arbeid mot doping i idrett og på treningssentre eller mot manipulering av idrettskonkurranser.

Det kan også reises tvil om et samtykke avgitt om å stille seg tilgjengelig for dopingkontroll er frivillig etter personvernforordningen artikkel 4 nr. 11. Etter forordningens foralepunkt 42 anses samtykket ikke som frivillig dersom den registrerte ikke har en reell valgfrihet, eller ikke kan nekte å gi samtykke eller trekke det tilbake uten at det får negative konsekvenser for vedkommende. Det vises også til foralepunkt 43 hvor det fremgår at *«for å sikre at et samtykke gis frivillig bør det ikke utgjøre et gyldig rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i et bestemt tilfelle dersom det er en klar skjevhet mellom den registrerte og den behandlingsansvarlige, særlig dersom den behandlingsansvarlige er en offentlig myndighet og det derfor er usannsynlig at samtykket er gitt frivillig med hensyn til alle*

omstendigheter som kjennetegner den bestemte situasjonen». Samtykke er en forutsetning for å delta i idrett. Bakgrunnen for dette er at man ved innmelding i et idrettslag gjennom medlemsavtalen forplikter seg til å underkaste seg idrettens regelverk, inkludert antidopingbestemmelsene i NIFs lov. Dersom man ønsker å delta i organisert idrett underlagt NIF er man dermed forpliktet til å godta å la seg underkaste idrettens antidopingbestemmelser. Det vil derfor kunne oppstå tvil om et eventuelt samtykke til behandling av opplysninger i anti-dopingarbeidet kan anses som frivillig i forordningens forstand.

Da samtykke ikke anses som et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag, har departementet vurdert om noen av de øvrige behandlingsgrunnlagene omtalt i art. 6 nr. 1 bokstav b til f er anvendelige.

4.3.3 Behandlingsgrunnlag - "oppgave i allmennhetens interesse"

Departementets vurdering er at behandling av personopplysninger for antidopingformål og med formål om å hindre manipulering av idrettskonkurranser kan hjemles i artikkel 6 nr. 1 bokstav e hvor det fremgår at behandlingen må være «nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse». Forordningens fortale sier ikke noe nærmere om hva som ligger i begrepet "allmennhetens interesse". Det fremgår imidlertid forutsetningsvis av forordningens fortalepunkt 112 at bekjempelse av doping i idrett er en oppgave i allmennhetens interesse. Det er departementets oppfatning at det samme gjelder for aktørene som arbeider mot manipulering av idrettskonkurranser.

Bruk av dopingmidler og aktivitet knyttet til dopingbruk er problematisk og skadelig på flere plan. Dette gjelder både for den enkelte idrettsutøver og for samfunnet generelt. For det første er det en kjensgjerning at bruk av dopingmidler i mange tilfeller medfører en betydelig helserisiko for den enkelte idrettsutøver.

I Prop. 107 L (2012–2013) om utvidet forbud mot dopingmidler m.m. ble det redegjort for de samfunnsmessige følgene av dopingbruk:

Skadene dopingmidler påfører den enkelte, rammer også pårørende og samfunnet for øvrig. De pårørende sitter igjen med bekymringene, og det er som oftest disse som blir eksponert for økt aggressivitet. Samtidig er bruk av dopingmidler med på å finansiere organisert kriminalitet, ofte de samme kriminelle nettverkene som står bak narkotikaomsetning. De samlede skadefølger for tredjepart og samfunnet er tilstrekkelige til å begrunne en kriminalisering.

All den tid ulovlig erverv, besittelse eller bruk av dopingmidler ble kriminalisert ved innføringen av legemiddeloven § 24 a for å slå ned på uønskede samfunnsmessige konsekvenser av dopingbruk er det vår vurdering at bekjempelse av dopingbruk naturlig vil falle inn under hva som må anses som en oppgave i allmennhetens interesse i art. 6 bokstav e.

Et ytterligere moment er at dopingbruk, som medfører en urettmessig konkurransefordel rokker ved idrettens grunnleggende verdier om "fair play" og er med på å skade idrettens integritet og omdømme. Idrettens samfunnsmessige betydning bygger i stor grad på disse positive verdiene som ligger til grunn for aktiviteten.

Oppgavene skal i henhold til fortalepunkt 45, fortrinnsvis utøves av et subjekt som er underlagt offentlig rett. Det åpnes imidlertid for at oppgavene kan utøves av et rettssubjekt som er underlagt privatrettslige regler, dersom det er i allmenhetens interesse. Det fremgår av pkt. 2.4.2 at flere ulike private aktører innen idretten som er aktive i bekjempelsen av doping. Felles for disse er at de har forpliktet seg til et antidopingarbeid som er i tråd med WADC og tilknyttede internasjonale standarder som gir føringer for hvordan arbeidet skal utføres. Til dette kreves det etter departementets oppfatning tilstrekkelig med ressurser, organisatorisk grunnlag og struktur som også setter disse i stand til å oppfylle de krav forordningen oppstiller hva gjelder å sikre lovlig, rettferdig og forsvarlig behandling av personopplysninger. De private virksomhetene er sentrale aktører i bekjempelsen av doping innen den organiserte idretten og de må anses å utføre oppgaver i allmennhetens interesse.

Artikkel 6 nr. 1 bokstav e kan ikke alene utgjøre behandlingsgrunnlaget. Den behandlingsansvarlige må kunne vise til et supplerende rettsgrunnlag. Det følger videre av forordningen artikkel 6 nr. 3 at det supplerende grunnlaget for behandlingen skal fastsettes i unionsretten eller i nasjonal rett som den behandlingsansvarlige er underlagt. Egne bestemmelser i nasjonal særlov utgjør et slikt grunnlag.

Rettsgrunnlaget for behandlingen er i lovforslaget konkretisert gjennom formålene i § 5 når det gjelder behandling av personopplysninger i antidopingarbeid og i § 9 for arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser.

"Antidopingarbeid" er nærmere definert i § 2 i lovforslaget.

Bokstav a vil typisk omfatte Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite og underliggende organisasjonsledd. Det finnes forbund som ikke er tilknyttet NIF, men som er tilknyttet et internasjonalt særidrettsforbund som har signert WADC. Her nevnes som eksempel Norges Bilsportforbund. Bokstav b omfatter ADNO og andre nasjonale antidopingorganisasjoner som har signert WADC. Det foreslås i bokstav c at loven også gjelder for virksomheter som utfører antidopingarbeid på oppdrag fra en organisasjon som har signert WADC. Dette vil eksempelvis gjelde private foretak som utfører dopingtesting i tråd med WADC og gjerne på oppdrag fra virksomheter som har signert WADC.

Med "behandle" menes enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger – automatisert eller ikke – som innsamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, tilpasning eller endring, gjenfinning, konsultering, bruk, utlevering ved overføring, spredning eller alle andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, begrensnig, sletting eller tilintetgjøring, jf. forordningen artikkel 4 nr. 2. Personopplysninger kan kun behandles når det er "nødvendig". Behandlingens lovliggheit er i forordningen betinget av at den er nødvendig for å oppfylle nærmere angitte formål, jf. forordningen artikkel 5 nr. 1 b. Kriteriet innebærer en sentral begrensnig i omfanget av

opplysninger som innhentes og dette foreslås derfor presisert i loven. Kravet innebærer at det ikke skal innhentes eller behandles flere opplysninger enn det som er nødvendig for formålet.

Behandlingsformålene listet opp i § 5 a-f er i det alt vesentlige de samme som fulgte av tillatelsene ADNO tidligere har fått fra Datatilsynet.

Bakgrunnen for lovforslaget er også å legge til rette for bekjempelse av dopingbruk i idretts- og treningsmiljøer utenfor den organiserte idretten. For disse virksomhetene foreslås det inntatt en bestemmelse om behandlingsformål i § 5 første ledd bokstav f. Bestemmelsen vil eksempelvis omfatte antidopingarbeid på treningssentre. Som eksempel kan også nevnes Forskrift om sikkerhetsbestemmelser til lov om organisert kampaktivitet som tillater knockout som oppstiller krav om at søkere om kampaktiviteter som tillater knockout for å få godkjenning til sin virksomhet må dokumentere at de driver et antidopingarbeid i tråd med WADC. Slike virksomheter og avtalemotparter som leverer antidopingtjenester i tråd med WADC vil ha rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i § 5. Behandlingen skal *være nødvendig for å gjennomføre en avtale om antidopingsamarbeid som innebærer mulighet for dopingtesting*. Behandlingssituasjonen vil i slike tilfeller normalt være basert på en avtale mellom en leverandør av antidopingtjenester og en virksomhet som tilbyr idrettsaktivitet e.l. Avtalen trekker opp de nærmere rammene for antidoping-samarbeidet. Det er imidlertid et grunnvilkår at antidopingsamarbeidet må utføres i tråd med WADC.

Lovforslaget åpner i § 6 for at aktørene i antidopingarbeidet for de formålene som fremgår av § 5 kan behandle særlige kategorier av personopplysninger i form av helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger. Hva gjelder bakgrunnen for forslaget og behovet for å åpne for behandling av denne type personopplysninger vises de til pkt. 2.4.5 og omtalen av forordningens regler om særlige kategorier av personopplysninger i pkt. 3.3.3.

Departementet oppfatter at det er denne type sensitive personopplysninger det er behov for rettslig grunnlag for å behandle. Aktuelle høringsinstanser bes å komme med innspill dersom en mener at formålet krever behandling av andre kategorier av sensitive personopplysninger.

Forordningen artikkel 9 nr. 2 g åpner for behandling av særlige kategorier av personopplysninger når det er nødvendig for å ivareta viktige allmenne interesser. Bestemmelsen tillater behandling av særlige kategorier av personopplysninger i tilfeller som ikke er dekket av de øvrige unntakene i artikkel 9 nr. 2, men der det likevel er et klart samfunnsmessig behov for behandlingen. Idrett og fysisk aktivitet er av stor betydning for å skape et fungerende, aktivt og inkluderende samfunn. Først og fremst bidrar de frivillige organisasjonene på feltet gjennom å utføre sine primæraktiviteter. Det finnes idrettslag i nesten alle lokalsamfunn i Norge. Idretten er derfor av stor samfunnsmessig betydning både gjennom sine aktiviteter og sitt bidrag til sosiale fellesskap i nærmiljøet. Det var ved utgangen av 2020 registrert 1 752 330 medlemskap i de ordinære idrettslagene underlagt Norges idrettsforbund. I tillegg kommer medlemmer i lag og foreninger utenfor Norges Idrettsforbund, som er underlagt WADC. Det er en forutsetning for å kunne delta i organisert idrett at den idrettsorganisasjonen man er tilknyttet har et antidopingarbeid i henhold til

WADC. For å oppnå dette er det nødvendig å behandle personopplysninger, også særlige kategorier, slik som helseopplysninger, jf. pkt. 2.4.5.

Bruk av doping på treningssentre, særlig anabole steroider, har vist seg å være relativt utbredt, ofte også i svært ung alder. Rent Senter er et forebyggende antidopingprogram med fokus på kompetanseheving, informasjon og mulighet for dopingkontroll på treningssentre. I et folkehelseperspektiv er dette viktige tiltak for å bekjempe dopingbruk utenfor den aktive idretten. Datatilsynet har gitt aksept for gjennomføring av dopingkontroller på treningssentre.

Departementet ser at lovforslaget medfører at det samles inn særlige kategorier av personopplysninger i forbindelse med antidopingarbeidet, og at dette vil innebære en begrensning av den enkeltes rett til å bestemme over egne opplysninger og retten til privatliv. For å kunne gjennomføre de ulike tiltakene som dette lovforslaget er ment å favne, er det imidlertid nødvendig å behandle personopplysninger. På generelt grunnlag synes antidopingarbeidet, inkludert tiltak som krever behandling av f.eks. helseopplysninger å ha stor legitimitet blant de aktuelle aktørene innen idretten. For de aller fleste vil det være å anse som et gode å kunne delta i idrett på like vilkår.

For å ivareta hensynet til den enkeltes rett til vern av personopplysninger foreslår departementet at det i loven presiseres at det kun kan behandles personopplysninger som er *nødvendige* for å gjennomføre det enkelte tiltak, se lovutkastet § 5. Dette innebærer at det ikke skal innhentes eller på annen måte behandles flere opplysninger enn det som trengs for å gjennomføre det enkelte tiltaket, og at opplysningene skal være relevante og ha saklig sammenheng med tiltaket. Departementet foreslår i § 7 en bestemmelse som for antidopingformål gir åpning for å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertridelser. Behovet for å kunne behandle slike opplysninger for antidopingformål er redegjort for i pkt. 2.4.5 over. Forordningen artikkel 10 oppstiller krav om at behandling av slike opplysninger for å være lovlig må være tillatt etter medlemsstatenes nasjonale rett hvilket i tillegg gir behov for en særskilt bestemmelse i lovforslaget. Også for behandling av opplysninger etter artikkel 10 foreslås det inntatt et nødvendighetskrav for å ivareta den enkeltes rett til vern av personopplysninger.

Departementet foreslår videre at det i § 8 åpnes for at departementet kan gi nærmere regler om behandlingen i forskrift. Regulering i forskrift vil kunne inneholde nærmere presiseringer for å sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser. Se også nærmere redegjørelse i punkt 4.6.

4.4 Kapittel 3 – Manipulering av idrettskonkurranser

4.4.1 Behandlingsgrunnlag – "oppgave i allmennhetens interesse"

Manipulering av en idrettskonkurranser rokker ved idrettens grunnleggende verdier som er basert på rettfærdige og like konkurranseforhold. Tillitten til idretten vil i betydelig grad svekkes dersom det danner seg en oppfatning om at konkurransen er avgjort på forhånd. Kampfiksing utgjør videre en trussel mot spillmarkedet. Dersom det skapes tvil om at

spillobjekter er "rene" vil tilliten svekkes hos spillerne og pengespilltilbydere som er avhengig av tillitt til de produktene de tilbyr.

Etterforskningen av større kampfiksingsaker i Europa har vist at det ofte er organiserte, kriminelle nettverk som står bak manipulering av idrettskonkurranser. Koblingen mellom idrett og pengespillvirksomhet har gjort idretten interessant for kriminelle. Pengespill i Norge er også, i en viss utstrekning, eksponert for hvitvasking. Risikoen er primært knyttet til sportspill (høy gevinstandel, resultatmanipulering), spillterminaler (høy gevinstandel, anonymt spill og bruk av kontanter, manglende opplæring) og fysisk kasino i form av spill på skip (høy gevinstandel, anonymt spill og bruk av kontanter)². De nevnte forholdene tilsier at arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser etter departementets vurdering vil måtte være å anse som en oppgave i allmennhetens interesse, jf. forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e hvor det fremgår at behandlingen må være nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse.

Behandling av personopplysninger vil være nødvendig i forbindelse med ulike tiltak mot kampfiksing for å ivareta idrettens verdigrunnlag, ivareta et trygt og tillitsskapende pengespillmarked og bekjempe internasjonal organisert kriminalitet. Det vil kunne dreie seg om oppfølging av konkrete tips om personer, lag eller andre aktører knyttet til manipulering av konkurranser.

Lovforslaget kapittel 3 gir bestemmelser om behandling av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Norge ratifiserte i 2014 Europarådets konvensjon mot manipulering av idrettskonkurranser. Det primære pliktsubjektet etter konvensjonen er statlige myndigheter. I Norge er det Kultur- og likestillingsdepartementet og Lotteri- og Stiftelsestilsynet som koordinerer arbeidet med oppfølging av konvensjonsforpliktelsene. Konvensjonens primære mål er å forebygge, oppdage og sanksjonere manipulering av idrettskonkurranser, fremme nasjonalt og internasjonalt samarbeid og fremme samarbeid mellom idrettsorganisasjonene og pengespilltilbydere. For å oppnå dette pålegger den partene en rekke forpliktelser for å oppnå disse målsetningene.

Pengespilltilbydere, konkurransearrangører og idrettsorganisasjoner er også sentrale aktører i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Aktørenes rolle er nærmere redegjort for i pkt. 2.5.2 over. Behandlingsgrunnlaget i artikkel 6 nr. 1 bokstav e retter seg primært mot oppgaver som utføres av et subjekt som er underlagt offentlig rett, men det er åpnet for at oppgavene også kan utøves av private. Overnevnte private aktører er sentrale i et effektivt samarbeid mot manipulering av idrettskonkurranser. De anses å inneha tilstrekkelig profesjonalitet og ressurser til å sikre en forsvarlig og rettferdig behandling av personopplysningene. Informasjonsutveksling mellom de berørte partene er avgjørende i arbeidet. Behandlingsformålet som foreslått legger til rette for dette med hensyn til utlevering av personopplysninger.

LOV-2022-03-18-12 om pengespill (pengespilloven) trer i kraft 1.1.2023 og erstatter dagens pengespillov. Loven nedlegger forbud mot å tilby eller medvirke til å tilby pengespill som er rettet mot det norske markedet med mindre det er gitt tillatelse til dette. Når dette lovforslaget

² Lotteri- og stiftelsestilsynet, Risikovurdering - Hvitvasking og terrorfinansiering, oktober 2021

i § 9 gir rettslig grunnlag for pengespilltilbydere å behandle personopplysninger er dette ment å omfatte de som etter lov om pengespill har tillatelse til dette.

Ved gjennomføring av tiltak mot manipulering av idrettskonkurranser vil det kunne være behov for å behandle opplysninger om straffedommer og lovovertridelser, jf. forordningen § 10. Behandling av opplysninger om straffedommer og lovovertridelser kan bare utføres under offentlig myndighets kontroll eller når det er tillatt i henhold til nasjonal rett. Private aktører som nevnt i pkt. 2.5.2 er sentrale for å sikre effektive tiltak mot manipulering av idrettskonkurranser. Det foreslås en nødvendighetsbegrensning for å ivareta den enkeltes rett til vern av personopplysninger, jf. dataminimeringsprinsippet i forordningen artikkel 5 nr. 1 c.

Departementet foreslår videre at det i § 10 åpnes for at departementet kan gi nærmere regler om behandlingen i forskrift. Regulering i forskrift vil kunne inneholde bestemmelser for å sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser. Se også punkt 4.6

4.5 Behandlingsansvarlig

Flere ulike aktører utfører i dag oppgaver i tilknytning til arbeid mot doping i idretten og på treningsentre, og mot manipulering av idrettskonkurranser. Loven tar sikte på å gi behandlingsgrunnlag for aktører som har oppgaver i tilknytning til dette arbeidet.

Hvem som er behandlingsansvarlig for en konkret behandling av personopplysninger, er regulert i forordningen artikkel 4 første ledd nr. 7. Departementet finner derfor ikke grunn til å regulere dette nærmere i loven, men det kan i forskrift reguleres ytterligere hvem som er behandlingsansvarlig. Det vises til lovforslaget §§ 8 og 10.

4.6 Forskrift

Forordningen inneholder i artikkel 5 generelle prinsipper for behandling av personopplysninger. Prinsippene er nærmere redegjort for i pkt. 3.3.2 over. Bestemmelsen oppstiller rammer for nasjonale særbestemmelser om behandling av personopplysninger. Nasjonale bestemmelser om behandling av personopplysninger skal være i samsvar med de generelle kravene til beskyttelse av personopplysninger og skal ivareta de registrertes grunnleggende rettigheter og friheter.

Personvernforordningen oppstiller omfattende og detaljerte regler om den behandlingsansvarliges plikter i forbindelse med behandlingen. Konesjoner og tillatelser fra Datatilsynet har også oppstilt krav og vilkår ved ADNO og LS behandling av personopplysninger til beskyttelse av de registrerte. Den behandlingsansvarliges plikter fremgår etter dette i stor grad av forordningen. Ut over de vilkårene som følger av forordningen oppstiller lovforslaget begrensninger hva gjelder formål og hvilke personopplysninger som kan behandles. Departementet vurderer i utgangspunktet at dette samlet trekker opp rammene for vilkår og plikter for de behandlingsansvarlige aktørene ved

behandling for de fastsatte formålene. Det foreslås imidlertid en generell forskriftshjemmel i §§ 8 og 10 som gir mulighet for mer spesifiserte rammer for behandlingen ved behov.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Formålet med lov- og forskriftsarbeidet er å etablere nytt og nødvendig hjemmelsgrunnlag for å kunne videreføre allerede gjeldende praksis. Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at de økonomiske og administrative konsekvensene av ny lov og tilhørende forskrifter vil være minimale.